

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Forum Competens Quæstionibus ex Universo Jure
selectis, atque ad praxin utilissimis illustratum, Seu
Tractatus Canonico-Civilis**

Friderich, Melchior

Ingolstadium, 1709

Caput I. De Fori Competentis natura & multiplici specie.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61662](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61662)

P A R S I.

De Foro Competente in genere.

C A P U T I.

De Fori Competentis natura & multiplici specie.

§. I.

Fori Etymologia & Descriptio.

S U M M A R I U M.

1. *Fori Nomenclatura.*
2. *Forum quandoque pro loco litium exercendarum.*
3. *Quandoque pro judicio & jurisdictione sumitur.*
4. *Fori simpliciter dicti, & Fori Competentis discrimen.*
5. *Fori Competentis descriptio.*

Forum, sive à ferendo derivetur, ut vult Varro *L. 4. de Ling. Latin.* sive à fando, sive à Foronco Rege, qui primus leges apud Græcos & judicia instituisse dicitur, ut Isidorus ait *c. forus 10. de V. S. Forum*, inquam, *sex modis intelligitur* (ut ait Festus *V. Forum*) primò negotiationis locus, ut *Forum Flavianum, Forum Iulium*, ab eorum nominibus, qui ea *Fora instituenda curarunt*. quod etiam locis privatis & vicis (alias vicis) fieri solet. Secundo, in quo judicia fieri, cum populo agi, & conciones haberi solent. Tertio, cum is, qui provincie præest, *Forum agere dicitur*, cum civitates vocat, & de controversiis eorum cognoscit. Quarto, cum id Forum appellabant Antiqui,

A

tiqui,

tiqui, quod nunc vestibulum sepulchri dici solet. Quintò, locus in navi; sed tunc masculini generis est & plurale. Sextò, Fori significant Circensia spectacula, ex quibus etiam minores forulos dicimus; inde forare & foros dare, & forus & forecula (aliàs forcula) id est ostiola dicuntur.

2. Instituto nostro, utpotè hie agentium de judicijs & jurisdictione, ea solum congruunt, quæ secundo ac tertio loco afferuntur. Igitur *Forum* hic imprimis significat locum exercendarum litium. Ubi tamen Oliva de foro Eccles. p. 1. q. 1. n. 3. cum nonnullis distinguit inter territorium & certum illum territorij locum, ubi jus dicitur à Judice, & pro isto posteriore nomen *Forus* masculino genere accipit, pro illo *Forum* genere neutro. Quæ tamen distinctio fundamento caret, & promiscuè plerumque *Forum* & *Forus* accipiuntur, & posterius præplacet Isidoro ac antiquioribus Canonistis, prius frequentius occurrit. Hoc modo sumptum *Forum* etiam *lus* dicitur à Paulo L. pen. ff. de Inst. & Iure. Hinc illud Plauti *Curc. scen. 2. act. 5. in jus ambula*, & Horatij L. 1. *Serm. Satyr. 9. oppono auriculam; rapit in jus*. Eodè pertinet rubrica D. & C. de in jus vocando. Dicitur ab eodem Paulo etiam *Auditorium*.

3. Secundò accipitur *Forum* pro ipso Judicio, nec non Jurisdictione & potestate, ut observant Hostiens. in rub. de for. comp. §. 2. & Panor. ibidem. Unde idem est dicere esse de foro competente, ac esse de jurisdictione competente; & esse de foro Ecclesiastico vel sæculari, aut mixto, ac pertinere ad jurisdictionem Judicis Ecclesiastici aut laici aut utriusque. Et sortiri forum ratione delicti, contractus &c. est subijci jurisdictioni Judicis, in cujus territorio contractus aut delictum factum est. Hinc lib. 3. Cod. tit. 13. inscriptus est à Justiniano de *Jurisdictione omnium Iudicum & Foro competente*, quòd vel idem sint *Forum competens & Jurisdictio*, vel quòd forum necessariò sequitur jurisdictionem, & ex hac forum cujusque Magistratus metimur. Cæterum utroque sensu modò explicato dicitur *Forum* habere Magistratus & subditus: ille activè, nimirum jurisdictionem & certum locum, ubi eam exercet;

ceat; iste passivè, quæ certo in loco in ipsum exerceatur. Hac quoque ratione *Forenses* dicuntur, qui tribunalibus & judicijs occupantur; & *forenses causa*, quæ iudicio disceptantur. *L. pen. ff. de Ferijs*. Inde quoque dicta sunt *Instrumenta forensia* scripturæ publicæ, quæ fidem in iudicio faciunt. *L. Comparationes D. de fid. Instrum.* Cæterum hoc verbo *Forum* semper quidem intelligi potest Jurisdictio, non tamen semper territorium: etsi enim eorum appellatio sæpe promiscuè sumatur, & paria esse dicantur Fori alicujus esse, & esse alicujus Territorij, reipsa tamen illud latius patet, quam istud, cum forum possit esse sine territorio. Sic Rector Universitatis, Magister militiæ &c. tametsi territorium non habeant, habent tamen forum & jurisdictionem ordinariam, cum hæc consistere queat absque territorio, sicut territorium esse potest sine jurisdictione, ut post Baldum, Felin. Marant. ac alios tradit, & fusè prosequitur Petrus Barbosa *ad L. cum prator 12. §. 1. ff. de judicijs an. 45.* & Menoch. *L. 3. præsumpt. 97. n. 6.* Censentur tamen, qui jurisdictionem in certas personas exercent, territorium habere, licet revera non habeant, ut cum Joan. And. notat Chassan. *ad consuet. Burgund. Des Justices. §. 1. V. aut territoire n. 16.*

4. Sermo autem hic est de Foro non simpliciter, sed de Competente. Nec enim, qui forum habent & jurisdictionem, ubique & promiscuè in omnes vel personas vel causas eam obtinent. Non ipse etiam supremus Hierarcha & Christi in terris Vicarius SS. Pontifex; cum Ecclesiæ subiecti non sint infideles, juxta Apost. *1. Cor. 5. v. 12.* utpote per Baptismi januam eam non ingressi, adeò ut nec cogi possint Baptismum suscipere. *Concil. Tolet. 4. c. 57. Concil. Lateran. 111. c. 26. Carthagin. can. 109. c. sicut 9. de ludæis, can. ad fidem 33. 23. q. 5.* nec bellum iisdem inferri possit propter idololatricam, aliâque crimina cum lumine naturæ pugnancia, ut tradit communis Theologorum contra Major. *m 21. dist. 15. q. 20.* & Alph. à Castro *L. 2. de Heret. pun. c. 14.* Neque Imperatori universalis in quoscunque etiam laicos jurisdictio competit, cum falsa sit & meritò explosa illa Bartoli aliorumque communis olim sen-

4
 tentia Orbis totius dominium illi asserens.

5. Forum Competens ab Ifidoro *c. forus de V. S.* dicitur *litium exercendarum locus*. Quæ definitio ut vitio careat, addendum vel subintelligendum est *necessariò à litigantibus adeundus*. Cum enim non quovis loco conveniri reus possit, tametsi ibi lites exerceantur, is tantum locus competens erit, in quo reus cogitur respondere, vel quòd illum sibi proprium fecit constituendo ibi domicilium, ineundo contractum, committendo delictum &c. vel quòd in eum consensit, Judici non suo jurisdictionem prorogando, aut commissarium postulando, vel in causa ad plures iudices pertinente fuit ab alterutro eorum præventus. An autem propterea, quòd quis coram hoc Judice ratione vel delicti, vel contractus, aliòve ex capite, respondere cogatur, ejus subditus dicens sit, quæstio nominis est. Quod quamvis post Socin. Decium, Alexandr. ac alios negant Gail. *de Pignorat. c. 15. n. 3. & 6.* Heigius *p. t. q. 18. n. 5.* Ziegler *§. Landsassij concl. 1. n. 72.* Knipschildt *de Jurib. Civit. Imperial. L. 1. c. 12. n. 54.* Melius tamen affirmant S. Thomas *2. 2. q. 67. art. 1. ad 3.* Suar. *de Censur. disp. 1. sect. 7. n. 1.* Pet. Barbosa *in L. Hæres absens §. proinde ff. de judicijs*, Oliva *de foro Eccles. p. 3. q. 1. n. 42.* ac alij: quia correlativa sunt habere jurisdictionem, & esse subditum. *Clem. Pastoral. §. Cæterum de Re judic. c. à nobis 21. de sent. Excomm. L. ult. ff. de jurisdic. omn. jud. L. 1. §. 2. ff. quod quisque juris.* Certum tamen est, & convenit inter omnes, ratione dumtaxat domicilij simpliciter dici subditum: eum verò, in quem ex alio tantum capite, v. g. ratione feudi, contractus, delicti &c. jurisdictio exercetur, subditum solum esse secundum quid, ut explicat Barbosa *l. c. §. fin. à n. 39.*

§. II.

Fori Competentis Divisio.

SUMMARIUM.

6. *Fori divisio in Ecclesiasticum & Seculare.*
7. *Ecclesiastici in Externum & Internum.*

8. *Exter.*

8. Externi in Ordinarium & Extraordinarium. Ordinarij in Com-
mune & Singulare.

9. Et in Contentiosum ac Voluntarium.

6. Forum primâ & principali divisione distingui solet in Ec-
clesiasticum & Seculare. Duo quippe sunt, quibus principaliter hic
mundus regitur: auctoritas sacra Pontificum & Regalis potestas, ut
dicitur *Can. 10. dist. 96. five Sacerdotium, & Imperium; illud qui-*
dem divinis ministrans, hoc autem humanis præsidens, ac diligen-
tiam exhibens, ut loquitur Justin. Novell. 6. prin. Utrumque regit
& vegetat, illud velut Sol, istud ceu Luna, ut dicitur c. solitæ 6. de
Major. & obed.

7. Ecclesiasticum seu Sacrum subdividitur in Externum &
Internum. Hoc est, quod intus in mente hominis, ubi Conscien-
tia residet, exercetur, ut loquitur *Suar. L. 3. de leg. c. 21. n. 2. &*
ideo Forum Conscientiæ appellatur, ac ab Augustino dicitur Forum
Poli, seu Dei, can ult. 17. q. 4. Externum est, in quo de actibus
externis & per actus externos agitur. Forum Sacrum subdividi-
tur in Forum Conscientiæ simpliciter, & in Forum Pœnitentiæ,
seu Pœnitentiale & Sacramentale. Quamquam enim juxta ali-
quos DD. Conscientiæ & Pœnitentiæ Forum sint convertibilia,
& synonyma, re ipsa tamen distinguuntur. Nam licet Pœniten-
tiale sit etiam Conscientiæ Forum, & in illo comprehendatur;
non tamen è converso Forum Conscientiæ semper idem est ac
Pœnitentiale, sed patet latius, estque generalius, cum multa per-
tineant ad conscientiam, quæ extra Sacramentum Pœnitentiæ fie-
ri possunt, ac culpam non supponunt, uti supponit Pœnitentiæ
Forum. Sic pro Foro Conscientiæ absque administratione Sa-
cramenti Pœnitentiæ & remissione vel vindicta alicujus culpæ sæ-
pe dantur privilegia, gratiæ, ac dispensationes in impedimentis ma-
trimonij occultis, irregularitatibus, præceptis ac legibus; fiunt ab-
solutions à censuris; conceduntur Indulgentiæ &c. uti docet præ-
xis Ecclesiæ, & observant Emm. Rodriq. *tom. 1. quæst Regul. p. 61.*
art. 10. Sanch. de matr. L. 8. disp. 34. n. 20. Suarez. de Legib. L. 8.

c. 6. n. 13. § 15. Oliva de Foro Eccles. p. 1. q. 1. n. 16. Posset non incongruè etiam Forum Sæculare seu Civile in *Externum & Internum* dividi, cùm leges etiam civiles obligent in conscientia, nisi ex mente Legislatorum nolentium sub culpa obligare, aut usu interpretativo populi sint merè poenales, ut cum S. Thoma 1. 2. q. 96. art. 4. ac communi Catholicorum sententia latè tradunt & explicant Navarr. in *summa* c. 23. n. 54. Covarruv. in *reg. Peccatum* p. 2. §. 3. Bellam. tom. 2. *Contr. L. 3. de laicis* c. 11. Turrian. L. 5. *advers. Magdeburg.* c. 9. Suar. L. 3. *de Leg. c. 21. n. 5.* ubi ait, esse assertionem vel de Fide, vel proximam Fidei, idèmq; asserit Salas de *Legib. disp. 15. sect. 1. n. 7.* & esse *de Fide* absolutè asserunt Tapia, Texeda, & Gabr. Vasq. apud Moyatr. 6. *select. qq. disp. 4. q. 4. n. 31.* eò quòd *qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit, qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt.* Rom. 13. v. 2. Est autem ibi sermo etiam de potestate sæculari, uti patet cùm ex consequentibus, tum ex præcedentibus his verbis *Non est enim potestas nisi à Deo: quæ autem sunt (potestates) à Deo ordinatae sunt.* Per *damnationem* verò ibi intelligi damnationem apud Deum propter culpam, constat ex eo, quòd Apostolus Principem etiam sæcularem *ministerium Dei* dicit, eique obediendum esse *non tantum propter iram,* seu vindictam de transgressoribus sumendam à Legislatore, *sed etiam propter conscientiam,* seu ad vitandum culpæ reatum apud Deum. Idem significant verba S. Petri *epist. 1. c. 2. subjecti estote omni humanæ creaturæ propter Deum, sive Regi &c. quia sic voluntas Dei est.* Unde etiam de Principibus Sæcularibus procedit illud Christi Dom. *qui vos audit, me audit: qui vos spernit, me spernit.* Habet igitur potestas secularis Forum tam Internum & Externum, dum plurimæ, aut pleræque ejus leges, in Foro simul Conscientiæ & Externo obligant: aliquæ verò, nimirum merè poenales (quales dari hîc supponimus) solum in externo. Nihilominus quia leges civiles solum ordinantur ad externam politiam, & rectam gubernationem populi, quæ sufficienter obtinetur per actus externos, nec per se & directè tendunt ad vinculum spirituale,

le, quale est obligatio in conscientia, idcirco Forum Internum non male attribuitur soli potestati Ecclesiasticæ, utpote quæ directè intendit etiam internam gubernationem & beatitudinem subditorum supernaturalem: non verò solum temporalem, uti potestas secularis.

8. Forum Externum distinguo cum Ummio *disp. 8. ad process. iudic. th. 1. in Ordinarium & Extraordinarium, Ordinarium in Commune & Singulare.* Nam Iudices alij in personas & causas specialiter non exemptas ordinariam jurisdictionem habent ratione vel domicilij, vel delicti in suo territorio commissi, aut rei ibidem sitæ &c. alij extraordinariam & ex accidenti advenientem, uti fit per prorogationem, aut connexionem & continentiam causarum. Ummius *l. c. th. 15.* & Bachov. *de action. disp. 1. th. 28.* Quò reduci quoque potest Reconventio. Sunt quoque certæ cum causæ tum personæ, in quas ordinaria quidem jurisdictio exercetur, ea tamen non communis omnibus, sed singularis his vel causis vel personis, uti sunt Causæ Sacræ, Feudales, Fiscales &c. & personæ privilegiatæ, ut Clerici, Nobiles, Studiosi &c. Quam ob causam hoc Forum Singulare dicitur *Privilegiatum.* Similis distinctio cum Bachovio *l. c. th. 3.* fieri potest in Forum *Commune*, in quo quæcunque actiones, Civiles & Criminales, in rem & in personam, rectè instituuntur: quale forum tribuit locus domicilij. Et in *Proprium*, quod ultra commune in singulis causis accedit: velut in criminalibus locus, ubi committitur delictum, in actionibus in personam locus contractûs, in actionibus in rem locus rei sitæ.

9. Denique cum Jurisdictio alia sit *Contentiosa*, alia *Voluntaria* *L. 2. ff. de Offic. Proconsul.* illa, quæ exercetur in invitum, cum duo pluresve de causa quadam iudicio contendunt *L. inter 83. §. 1. V. iudicium ff. de V. O.* ista, quæ expeditur inter volentes, puta in manumissionibus & adoptionibus *cit. L. 2. de Offic. Proconsul.* bonorum possessionis agnitione *L. 1. ff. de iurisdict. & L. ult. C. qui admitti ad bon. poss.* nec non in dispensationibus, absolutionibus &c. idcirco Forum pariter distingui in *Contentiosum & Voluntarium potest*

potest, in quo videl. Jurisdictio vel Contentiosa, vel Voluntaria exercetur. Hanc divisionem secutus, ubi hac parte primâ Fori naturam explicavero, parte II. agam de Foro Ordinario Communi, quo comprehendo Forum Domicilij, Contractûs, Delicti, Rei sitæ: parte verò III. de Foro Ordinario Singulari, quod habent certæ personæ privilegiatæ: parte IV. de Foro Extraordinario, quo comprehendo *Prorogationem, Delegationem, Connexionem seu Continentiam causarum, & Reconventionem*. Parte demum quintâ afferam causas, quæ privativè ad Forum vel Seculare vel Ecclesiasticum pertinent, vel cumulativè ad utrumque: hanc divisionem methodicam & aptam arbitratus ad vitandam confusionem; interim non ignarus, ab alijs aliam fieri, ab alijs nulum hic ordinem servari.

CAPUT II.

De Obligatione sequendi Forum Competens.

§. I.

Competentia Fori unde cognoscatur.

SUMMARIUM.

10. *Multiplex Fori Competentis dignoscendi ratio proponitur.*

10. Cum omnis potestas & jurisdictio, quæ homini in hominem competit, limitata sit, perspicuum est, non omne Forum respectu cujusvis aut personæ aut causæ esse competens, sed limitatam esse quamcunque jurisdictionem, & ultra suam peripheriam ac fixos limites extendi non posse; seu, quod idem sonat, eum, qui jurisdictioni præest, supra suam jurisdictionem jus dicere non posse *L. fin. ff. de Jurisdic. & tot. tit. C. si à non compet. iud. nisi partes jurisdictionem prorogent. L. 2. ff. eodem*. Hinc illa Pauli J. C. regula cit. *L. fin. Extraterritorium jus dicenti impunè non paretur*. Quæ sententia etsi inspecto duntaxat cortice verborum solum dicere videatur, Judicem, si extra suum territorium corporaliter existat, suis subditis jus ibi dicere non posse: sensus tamen ejusdem plenior